31401860l

ప్రబోధ 2

సకల శాస్త్ర పురాణ సంగ్రహవేత్తయై
వేదాంత వేద్యుడౌ విబుధుడైన
రక్తియేపారగ రమ హర్మ్యంబుల
రమియించు రాజ చంద్రముడునైన
రణరంగమందు పరాభూతరిపుడౌచు
వెలుగొందు జగదేక వీరుడైన
దారిద్ర్యదేవతా దాక్షిణ్యమున కుందు
దౌర్భాగ్య విభుడగు దాసుడైన
భక్తిలేని చో ఎందుకు పనికిరాడు
భక్తిరహితుడగు జగద్భర్త కన్న
భక్తి పరుడగు దాసుడే వంద్యుడగును
ఇంతకన్నను వేరెద్ది ఎరుకపరతు
సాధు సద్గుణ గణ్యులౌ సభ్యులార.

దివ్యాత్మ స్వరూపులైన విద్యార్థులారా! విద్యార్థినులారా! విద్యాధికారులారా! విద్యాభిమానులారా!

మనము యీనాడు శాస్త్రవిజ్ఞాన సముదాయమును పొందినాము కాని ఇది బహిరంగమైన నాగరికతను మాత్రమే అందిస్తున్నది. మనకు కావలసినది హృదయ పరిపాకము ఇది ఆంతరికమైన సంస్కృతిని అందిస్తుంది. విద్యార్థికి మేధా వికాసముతో పాటు హృదయ విశాలతను కూడా కలిగిస్తుంది. మానవుని దయామయునిగా మార్చే చైతన్యము విద్యలో వున్నప్పుడే విద్య పరిపూర్ణమవుతుంది. స్వార్థపరునిగా సంకుచిత వ్యక్తిగా విద్యార్థి మారరాదు. శిక్షణతో పాటు హృదయ నిర్మలతను కూడా పెంచాలి విద్య. అప్పుడే క్రమ శిక్షణ ఏర్పడుతుంది. క్రమశిక్షణ లేని చదువు చదువే కాదు. విద్యార్థికి భయము, భక్తి, విశ్వాసము - యీ మూడు అత్యవసరముగా వుండవలసినవి. భయమనగా పాపభయము, పరదూషణ, పరహింస, శీలరహితమైన కర్మలు పరులను నొప్పించటము, సంస్కృతిని విస్మరించటము ఇవన్నీ పాపముతో కూడినవి. ముఖ్యముగా శీలరహితమైన కర్మలకు పాల్పడటం మహాపాపం. విద్యార్థి, విద్యార్థినులకే గాక సర్వమానవులకు శీలమే ప్రాణము. శీలరహిత కర్మల విషయములో విద్యార్థులు అతిజాగ్రత్తగా మెలగవలసి వుంటుంది.

314018602

త్యాగశీలము, పవిత్రత, గుణపోషణ అత్యావసరముగా విద్యయందు వుండియే తీరాలి. దుష్టమార్గములలో ప్రవేశించకుండా వుండటమే విద్యార్థి ప్రథమ కర్తవ్యము. పరదూషణ చేయటమే కాక వినటంకూడా పాపమే. పరదూషణ, దూషణ శ్రవణము, పరనింద, పరులను బాధించటము - ఇవి మహాపాపములని ధర్మశాస్త్రము చెప్పుచున్నది. సామాన్య మానవుని నిందించటమే పాపమైనప్పుడు సర్వాంతర్యామి, సర్వజ్ఞుడైన భగవంతుని నిందించటము ఎంత గొప్ప పాపము. 'పాపములన్నింటికంటె మించినది పరులను నిందించేదన్నా!' అన్నారు. ఇట్టి పాపానికి పాల్పడకుండా వుండాలి విద్యార్థులు.

ఇంక భక్తి - భక్తి అనగా జపములు, పూజలు, ధ్యానము చేయటం మాత్రమే కాదు. భగవంతునియొక్క సేవయే భక్తి. మానవుడు నిరంతరము భగవంతుని చింతన స్మరణలతో వున్నప్పుడే హృదయము ద్రవిస్తుంది. భగవంతునిపై ధారాపాతమైన ప్రేమ జనిస్తుంది. ఇట్టి మానసిక పరివర్తనమే భక్తి. సాధకుని ఆసక్తి, అభిమానము, మమకారము, ప్రేమ - యీ అన్నింటిని భగవంతుని పైకి మరల్చటమే భక్తి. భగవంతుని ప్రేమ రసామృతములో మునిగి, తన దేహమునే మరచి దివ్యత్వముతో పవిత్రమైన కాలమును అనుభవించటమే భక్తి. భక్తుడు భగవంతుడు వేరు కానటువంటి ఏకత్వస్థితిని అనుభవించటమే భక్తి. భగవంతుడు విశ్వస్వరూపుడు. విశ్వమంతా భగవంతుని స్వరూపముగా కనుపిస్తుంది భక్తియందు. 'విశ్వం విష్ణుమయం' అన్నారు. విష్ణువనగా సర్వ వ్యాపకత్వాన్ని బోధించేది, సర్వజ్ఞత్వాన్ని తెలిపేది, సర్వశక్తిమయుని నిరూపించేది. ఇట్టి విష్ణుత్వముతో మానవత్వమును ఐక్యము గావించుకొనే పవిత్ర మార్గానికే భక్తి అని పేరు. లౌకిక దృష్టితో పరిశీలించినప్పుడు సర్వులనూ ప్రేమించే విధానమే భక్తి అనిపిస్తుంది.

మొట్టమొదట మన తల్లిదండ్రులను ప్రేమించాలి. తరువాత గుణవికాసమును, బుద్ధివిశాలతను కల్పించే గురువులను ప్రేమించాలి. పవిత్ర మానవ జన్మమును అందించిన దేశమును ప్రేమించాలి. ప్రతి మానవునియందున్న దివ్యమైన అనంతత్వాన్ని విశ్వసించాలి. ఈశావాస్యమిదం సర్వమ్ - సర్వులయందు కూడ ఈశ్వరుడు వున్నాడనే సత్యాన్ని విశ్వసించాలి. తోటి మానవులను ప్రేమించాలి. ప్రేమలేని హృదయము చీకటి మందిరము. అందులో కామ క్రోధ లోభ మోహ మద మాత్సర్యములనే గబ్బిలాలకు ప్రవేశముంటుంది. ఇవి ప్రవేశించినగది మాలిన్యముతో కూడి వుంటుంది. అట్టి దుర్గంధముతో కూడుకొని వున్న హృదయముతో కేవలం దుర్భావములే ఆవిర్భవిస్తుంటాయి. దుర్భావము ఆవిర్భవించినప్పుడు మానవుడు దుష్టుడై ప్రవర్తిస్తాడు. దుష్టుడు మృగముతో సమానము. కనుక విద్యార్థులు తమ హృదయమునందు ప్రప్రథమముగా భక్తిని ఆవిర్భవింప జేసుకోవాలి.

భక్తి అనగా నిర్మల నిశ్చల నిస్వార్థప్రేమ తత్త్వమే. ఇలాంటి ప్రేమను, ప్రేమతో కలపటమే ప్రధానమైన సాధన. ప్రేమవలన శ్రద్ధ ఏర్పడుతుంది. శ్రద్ధవలన జ్ఞానము చేకూరుతుంది. జ్ఞానము వలన సాధన కుదురుతుంది. సాధనకు ఫలితము సాధ్యము - లక్ష్యము. ప్రేమకు చివరి నిష్కర్షయే యీసాధన. ఇట్టి ప్రేమ తత్త్వాన్ని మానవుడు అభివృద్ధి పరచుకున్నప్పుడే దివ్యత్వమనేదానిని దర్శించటానికి అర్హుడౌతాడు.

ఇంక మూడవది విశ్వాసము. విశ్వాసమే లేకున్న మానవుడు యీ జగత్తునందు క్షణమైనా జీవించలేడు. దేనియందు విశ్వాసము? మొట్టమొదట తనయందు తనకు విశ్వాసము కుదరాలి. తనయందు విశ్వాసము కుదిరినప్పుడే దైవమునందు విశ్వాసము అభివృద్ధి అవుతుంది. దైవ విశ్వాసమును బలపరచుకోవాలన్న సత్యమును బలపరచుకోవాలి. ధర్మాన్ని విశ్వసించాలి. తన దివ్యత్వముపైన విశ్వాసము అభివృద్ధి పరచుకోవాలి. విశ్వాసమే ప్రాణమని భావించాలి. విశ్వాసము లేని దేహము మృత దేహమే. విశ్వాసము లేని విద్యార్థి విద్యను కూడా అభ్యసించలేడు. మనము చేసే ప్రతి కర్మయందు కూడా విశ్వాసము అభివృద్ధిపరచుకొని ఆచరించినప్పుడే కర్మఫలమును అందుకొనటానికి అధికారుల మవుతాము. కనుక విద్యార్థికి భయము, భక్తి, విశ్వాసము - యీ మూడింటితో కూడిన విద్యను బోధించటమే నిజమైన విద్యాబోధన. దీనినే జాతీయ విద్య అని కూడ చెప్పవచ్చు. ఇటువంటి జాతీయ విద్యను ప్రతి విద్యార్థి అభ్యసించినప్పుడే దేశము ఆదర్శవంతముగా రూపొందుతుంది.

విద్య అనగా మానవుని నుండి ఆవిర్భవించే దివ్యమైన తేజస్సు. ఇది నిస్వార్థము, వినయము, నిరాడంబరము, ఈ మూడు గుణములతో కూడివుండాలి. నిరాడంబరము విద్యార్థికి చాలా అవసరము. నిరాడంబరముగా వుండే విద్యార్థికే విద్యనభ్యసించే అవకాశము వుంటుంది. వినయ విధేయుడు కావాలి విద్యార్థి.

విద్యయొసగును వినయంబు
వినయమునను కలుగు పాత్రత
పాత్రత వలన ధనము ధనమువలనను ధర్మంబు
దానివలన ఐహికాముష్మికంబు బొందునరుడు.

ఈనాటి విద్యార్థికి వినయమంటే యేమిటో అర్థమే కావటంలేదు, తెలియటంలేదు. పెద్దలను చూసి గౌరవించాలి. పెద్దల దగ్గర నిరాడంబరంగా మెలగాలి. మొట్టమొదట తల్లిదండ్రులను గౌరవించాలి. ఎందుకు? మన దేహమే వారిది. మనసర్వస్వమూ వారివే. అట్టివారికే కృతజ్ఞత నందించకున్న యింకెవరికి అందించెదము? మనకు అన్నింటినీ అందించిన మహాశక్తి ఒకటున్నది.

314018604

ఈ ప్రపంచములో నిప్పు, నీరు, గాలి, భూమి, ఆకాశము యీ అన్నింటిని మానవునికి అందించి, నిత్యజీవితములో ఎట్టి ఆటంకము లేకుండా జీవితమును సుఖశాంతులతో అనుభవించగలిగే టట్లు చేశాడు భగవంతుడు. ఇందులో ఏ ఒక్క భూతము లేకున్నా మానవుడు క్షణమైనా నిలువలేడు. భగవంతుడు అందించిన పంచభూతములను అనుభవిస్తూ అందించిన అధికారినే గౌరవించకున్న మానవత్వానికి విలువేమున్నది? కనుక అన్నింటినీ అందించిన ప్రభువుకు మనము కృతజ్ఞత నందించాలి. అదేవిధముగనే మన దేహమునకు తమ అంగములద్వారా సారమును అనుభవింపజేసి తద్వారా మానవరూపముతో మనలను యీ జగత్తునకు అందించిన తల్లితండ్రులను ప్రప్రథమముగా గౌరవించాలి. వారిని ప్రసన్నులను చేయుటమే వినయానికి ప్రధాన స్వరూపము. కనుకనే విద్యాబోధనలో మనము అతి జాగ్రత్తగా మెలగవలసి వుంటుంది. భౌతిక విజ్ఞానమును అందించటము మాత్రమే విద్యకు లక్ష్యము కానేరదు. ఇది ప్రపంచ ప్రగతినే వమ్ము చేస్తుంది. విజ్ఞానముతో బాటు వినయ విధేయతలను, త్యాగశీలతను, దివ్యత్వాన్ని జీవిత అంతర్భాగములుగా మనము భావించాలి.

నేటి మానవుడు అనేక సిద్ధాంతములను స్థాపిస్తున్నాడు. ప్రాకృత వస్తు విచారణ ద్వారా ఎన్నో తెలుసుకో గలుగుతున్నాడు. అనేక పరిశోధనలతో విశ్వాన్ని సాధించటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. కానీ మానవుడుగా తాను ఎన్ని గుణములను సాధించుకోగలిగాడు. మానవత్వ లక్షణములను ఎన్నింటిని పోషించుకోగలిగాడు? మానవత్వ గుణములను పోషించుకోలేని పరిశోధనలు నిరుపయోగమైనవి. విద్య మానవులను విద్యాపారంగతులను చేసి అంతటితో ఆగిపోరాదు. మానవులను నిజమైన మానవులుగా తీర్చిదిద్దుటమే విద్యలక్ష్యము. మానవత్వగుణములందు పంచభూతములతో కూడిన పరతత్త్వాన్ని గుర్తించటానికి ప్రయత్నించాలి. తత్వజ్ఞాని అయినంత మాత్రమున ప్రయోజనము లేదు. మానవత్వాన్ని కూడా విచారణ ద్వారా గుర్తించాలి. మానవత్వాన్నే గుర్తించలేనివాడు తత్వజ్ఞాని కావటమంటే కృత్రిమంగా వుంటుంది. మానవత్వ గుణములైన సత్యధర్మశాంతిప్రేమ అహింసలు. ఇవే పంచభూతములు - పంచ ప్రాణములు. ఈ పంచ ప్రాణములలో యే ప్రాణమును కోల్పోయినా మానవుడు పూర్ణుడు కాలేడు

కనుక విద్యార్థి సత్యమార్గములో ప్రవేశించి ధర్మమును ఆచరించి శాంతి జీవితాన్ని గడపి, ప్రేమ తత్త్వములో ప్రకాశించి అహింసా మార్గములో అంతము కావాలి. ఇదే మానవుని గమ్యము. ఇదే మానవత్వానికి ధన్యము. ఇదే మానవుడు చేయవలసిన పుణ్యము. ఇలాంటి విద్యను అభ్యసించినప్పుడే విద్యావంతులమని చెప్పుకోగలము.

31401865

కేవలము గ్రంథపరిచయము, పదములకు అర్థము చెప్పగలగటము విద్య కానేరదు. హృదయ కవాటమును తెరచినప్పుడే విద్య విశిష్టతను గుర్తించటానికి వీలవుతుంది. హృదయ కవాటమును తెరచినప్పుడే అందులోని దివ్యతత్త్వము మనకు అర్థమవుతుంది. ఇట్టి దివ్యత్వాన్ని అర్థము చేసుకొనలేక నిత్యజీవితములో సత్యమార్గమును వెదకటము సాధ్యం కాదు. కనుకనే మానవుడు నిరంతరము అశాంతికి గురౌతున్నాడు. నిర్విరామకృషితో, నిరంతర తాపత్రయములతో అంతులేని ఆశలతో అర్థముకాని ఆవేదనలతో అస్వప్నరూప ప్రాప్తికై ప్రాకులాడుతూ అశాంతికి గురైన మానవునకు చక్కని దిక్కును చూపే దీపికలు యీ విద్యాజ్యోతులు. ఈ దీపికలను మనము సరైన రీతిలో పోషించుకోటానికి ప్రయత్నించాలి.

ఈనాడు Messengers of Sathya Sai సంస్థ వార్షికోత్సవము. పాత విద్యార్థినుల సమావేశము యీ వార్షికోత్సవము. ఈనాడు విద్యార్థినులు అతి జాగ్రత్తగా మెలగవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడింది. భారతీయ సంస్కృతిలో పవిత్ర స్థానము స్త్రీలకే వున్నది. స్త్రీలయందు యేడు విధములైన శక్తులున్నట్లు భగవద్గీత చెప్పుతుంది. అట్టి శక్తిసంపన్నులైన స్త్రీలు తమశక్తిని అతి జాగ్రత్తగా వినియోగించుకోవాలి. ఆంగ్లవిద్య రాకపూర్వము భారతీయ వనితలు పవిత్రమైన సంస్కృతిని పోషించుకునే విధానములలోనే కాలమును అంకితముగావించేవారు. ఈనాడు ఆంగ్లవిద్య అభివృద్ధితో వచ్చిన ఆడంబర జీవన కారణముగా, అర్థరహిత ప్రవర్తనలతో జీవితాన్ని గడుపుటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. మగవారు తమ సంస్కృతిని మరచినప్పటికిని అంత ప్రమాదము వుండదు కాని స్త్రీలు మాత్రము తమ సంస్కృతిని ఏమాత్రము మరువరాదు. ఇంటియందు పూజలు పునస్కారములు, గృహపరిశుభ్రత, ఆహారవిహారములయందు తగు నేర్పరితనము ద్వారా పర్వదినములు, పండుగలు వీటి యొక్క విశిష్టతను నాటినుండి నేటివరకు నిలబెట్టినవారు స్త్రీలే. కాని దురదృష్టవశాత్తు ఆంగ్లవిద్య అభివృద్ధి చెందటంచేత నేటి బాలికలకు వంటయిల్లంటే యేమిటో తెలియకుండా పోయింది. పూజా గదిలోని సుగంధము వారికి గిట్టదు. గృహ పారిశుద్ధ్యమంటే యేమిటో వారికి అర్థమే కాదు. ఇలాంటివారు భారతీయ సంస్కృతి యేమిటో ఏ విధముగా అర్థము చేసుకోగలరు. గృహసంబంధమైన పనులు చేస్తే చేతులు మట్టి అవుతాయేమో, బట్ట చెడిపోతాయేమో అనే భీతి వారిలో పెరుగుతున్నది. గృహకృత్యములందు తల్లికి యేమాత్రము సహాయకారులుగా నిలవటంలేదు. తెల్లవారి లేచినది మొదలు వీరు డ్రస్సును చక్కచేసుకొనటంతోటే కాలము వ్యర్థము చేస్తున్నారు. ఇంతేగాక వికారమైన చర్యలకు కూడా వీరు పాల్గొంటున్నారు. మన భారతీయ సంస్కృతియందు కురులు చాలా పవిత్రమైనవి; చాలా శక్తివంతమైనవి. స్త్రీల వెంట్రుకలందు మహాశక్తి యిమిడి వుంది. కళ్యాణమైన తరువాత సుమంగళులుగా వుండవలసిన స్త్రీలు అమంగళులుగా తయారౌతున్నారు. వెంట్రుకలను కత్తిరించుకుంటు

314018606

న్నారు. భర్త లేనివారు చేయవలసిన పని యింది. ఇది భారతీయ సంస్కృతికి అమంగళాన్ని చేకూ
ర్చేది. ఇట్టి విద్యార్థినుల ముఖము చూడటం కూడా పాపమే. మన విద్యార్థినులు మాత్రము ఆ
విధమైన దుర్మార్గములో ప్రవేశించరాదు. ఇవి యీనాటి విద్యల అవలక్షణాలు. ఈ విధమైన మ
న సంస్కృతిని పెంచుకొని సమాజములో ప్రవేశించి యితరులకు ఆదర్శవంతమైన జీవితాన్ని
అందించాలి విద్యార్థినులు.

భారతీయ సంస్కృతి ఏనాటికి మారేది కాదు. ఇది కాల గమనముతో
మారక, చరిత్రగతిలో పోయక ప్రళయం వచ్చినా తరుగక, సృష్టితో పెరుగక నిరంతరము శాశ్వత
మైన స్థితియందే వుంటుంది. ఇట్టి భారతీయ సంస్కృతి అంతర్భావమే సనాతన ధర్మము. ఇట్టి
సనాతన ధర్మమే జగత్తుకంతా ప్రాణము. యుగములు మారినా, జగములు కదలినా మారేది కాది
ది. ఇది దేశకాల పాత్రలకు అతీతమైన స్థితిలో వుంటుంది. ఒక్క భారతీయులకు మాత్రమే
కాదు; యావత్ విశ్వానికి దీనికి సంబంధమున్నది. ప్రకృతి సౌందర్యము చేతను, మానవత్వ విశి
ష్టతను చాటే దినములే భారతీయుల పర్వదినములు. ఈ నాడు పవిత్రమైన సంక్రాంతి. క్రాంతి
అనగా మార్పు చెందటం. అనగా సూర్యుడు ఒక రేఖనుండి మరొక రేఖకు ప్రవేశించటము.
సూర్యుడు ఒక్కొక్క నెలకు ఒక్కొక్క రేఖను ప్రవేశిస్తారు. గడచిన ముప్పది దినములు సూర్యుడు
ధనురేఖపై వుండటం చేత దీనికి ధనుర్మాసమని పేరు పెట్టారు. ఈ ధనుర్మాసములో స్త్రీలు అనే
క మంగళ కార్యములను చేసుకొనే వారు. అనేక వ్రతములను ఆచరించుకునేవారు. ధనుర్మాసము
తీరిన తరువాత మకర సంక్రమణం ప్రారంభమవుతుంది.

సూర్యుడు నిస్వార్థపరుడు. అతనిది సమానత్వముతో కూడిన హృదయము
అందరియందు యేకత్వము వహించే భావము. సూర్యునికి విశ్రాంతి లేదు. నిర్విరామంగా సూర్యుడు
తన కర్మను ఆచరిస్తుంటాడు. సంక్రమణము మనకు నేర్పే పాఠము యేమిటంటే సూర్యునితోపాటు
మనము కూడా సూర్యుని అడుగు జాడలలో నడవటమే. సూర్యుడు నిస్వార్థపరుడు. కనుక మానవులు
కూడా నిస్వార్థపరులుగా తయారు కావాలి. సూర్యుడు నిరహంకారి. ఇంత పని చేస్తున్నాననే అహం
కారము అతనికి ఏకోశానా లేదు. సూర్యుడే లేకపోతే జీవితమే లేదు. అన్నివిధములా ప్రకృతిని
సౌందర్యవంతం చేసేవాడు సూర్యుడే. సూర్యుని వలనే సమస్త సృష్టి స్థితి లయములు జరుగు
తున్నవి. ఇంత బాధ్యతను వహించిన సూర్యునిలో అహంకారమే మాత్రము కనుపించదు. అల్ప
బుద్ధులలో అల్పపు పనులు చేసే వ్యక్తులకే యిట్టి అహంకారము. తెలుగునాడులో చెప్పుతుంటా
రు - అన్నీ వడ్డించిన ఆకు అణిగి మణిగి వుంటుందట. ఏమీ వడ్డించని ఆకు ఎగిరెగిరి పడు
తుందట. నిండు కుండ తొణుకుతుందా. తొణకదు. ఖాళీ వుండే పాత్రలే తొణికేవి. పూర్ణమైన
సూర్యుని యందు ఇట్టి అల్ప భావములు ఏమాత్రము కన్పించవు. కనుక సూర్యుని వలె ప్రతి

314018607

మానవుడు కూడా నిరహంకారిగా తయారు కావాలి. వేదమునందు చంద్రమా మనసోఽజాయతః, చక్షోః సూర్యో అజాయతః ముఖాదింద్రశ్చ-- అని వుంది. చంద్రుడు మన మనస్సుని, చక్షువులు సూర్యుడని భావించుకుంటున్నారు. ప్రతి మానవుని యందు సూర్య అంశ వుండటం చేత సూర్యుని అడుగు జాడలను అనుసరించటం మానవుని ప్రధాన కర్తవ్యము.

ఈనాడు సూర్యుడు ఉత్తర దిశకు ప్రయాణము అవుతున్నాడు. ఆరు నెలలు ఉత్తరమునకు, ఆరునెలలు దక్షిణమునకు సూర్యుని ప్రయాణము. విజ్ఞాన శాస్త్రప్రకారము సూర్యుడు కదిలేవాడు కాదు. భూమి తిరగటం చేతనే సూర్యుడు తిరిగినట్లు మనకు కనిపిస్తున్నది. అతన దక్షిణము నుండి ఉత్తరమునకుగాని, ఉత్తరము నుండి దక్షిణమునకుగాని ప్రయాణము చేసేవాడు కాదు. అతను నిత్యుడు, పరిపూర్ణుడు, అచలుడు. కాని చలించే మానవునకు అతను చలించినట్లు కన్పిస్తున్నాడు. నిశ్చలమైన జలములో సూర్యుడు నిశ్చలముగానే కనుపిస్తుంటాడు. అలలతో కూడిన జలములో సూర్యుడు కూడా కదలినట్లు కనుపిస్తుంటాడు. కాని సూర్యుడు కదులుతున్నాడా జలము కదులుతున్నాదా? అదే విధముగానే మానవుని మనస్తత్వము కదలినట్లే సూర్యుడు మార్పుచెందినట్లుగా, ప్రయాణము సల్పుతున్నట్లుగా మనకు కన్పిస్తున్నది.

ఆధ్యాత్మిక శాస్త్రములో సూర్యుడీనాడు ఉత్తర దిశకు ప్రయాణము కావటానికి ఒక విశిష్టమైన అర్థముంది. దేవతలకు యీ ఆరునెలలు పగలు అని దీని అంతరార్థము. ఉత్తర దిశయందు ప్రయాణం కావటం ఈశ్వరుని మార్గమును అనుసరించటం. ఇంతేకాక లౌకిక దృష్టితో చూచినప్పుడు ఈ ప్రపంచమంతా చక్కగా ప్రకృతి సౌందర్యముతో కళకళలాడుతూ వుంటుంది. సామాన్యప్రజలందరు యీ మాసములో ఎట్టి పనులు లేక ఇళ్ళలో విశ్రాంతి ననుభవిస్తూ వుంటారు. అన్నిరకముల పంటలు యింటికి చేరటంచేత తిండి తీర్థాదులకు ఎట్టి యిబ్బంది లేకుండా అనుభవిస్తుంటారు ప్రజలు. వాతావరణం కూడా సమశీతోష్ణంగా వుంటుంది. సూర్యుడు కూడా ప్రశాంతమైన రూపముతో ప్రజలకు ఆనందమును అందిస్తుంటాడు. దీనికి పూర్వము రాత్రివేళ అధికముగా వుండేది, పగటిపూట కాలం తక్కువ. నేటినుండి పగలు ఎక్కువ రాత్రి తక్కువ. దినము కూడా చాలా ప్రశాంతముగా వుంటుంది. అందుకే కవులు చెప్పారు.

దినకరుడు శాంతుడై తోచె
దినము లంతయు కురుచ నయ్యెను
చలిగాలి చురుకు హెచ్చె
పొలములందున రేని గడ్డి వెన్నెలలోన
కుప్పలనూర్చి కాపులు గాంతురెత్తి
పదములను పాడ దొడంగిరి

314018608

పచ్చపువ్వులం జనుప చేలకు
ముత్యాల సరులు గుచ్చి
మిరప పండుకు కుంకుమ మెరుపు దాల్చి
బంతి పువ్వులు మొగము లల్లంత విప్పి
మనగృహంబుల ధాన్యసంపదలు నిల్పి
సరసు రాలైన సంక్రాంతి పండుగొచ్చె.

సంక్రాంతి పండుగ అనేకానేక భౌతిక సంపదలతో, ప్రాకృతిక సౌందర్యములతో కూడి మానవునికి ఆనందాన్ని అందిస్తుంది. కనుకనే సంక్రాంతి భారతీయులకు చాలా ప్రధానమైన పర్వదినము. ఇది దైవము వైపు ప్రయాణము సలిపే నెల. ఉత్తర దిశ అనగా హిమాచల పర్వతము వైపు. హిమ మనగా నిర్మలమైనది. చల్లదనముతో కూడినది అచల మనగా చలించనిది. నిర్మలము నిశ్చలము ప్రశాంతితో కూడిన హృదయ స్థాయికే హిమాచలమని పేరు. అట్టి హృదయవాసి ఈశ్వరుడు. అందువలననే 'ఈశా వాస్యమిదం సర్వం - అందరియందును ఈశ్వరుడు వాసం చేస్తున్నాడు. 'ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం' సర్వుల యందు ఈశ్వరుడే వుయున్నాడు అన్నారు. కనుక ఈశ్వరస్థాయి మనహృదయమునందే వుంటున్నది. ఏనాడు మన దుర్గుణములను, దుర్భావములను, దురాచారములను దూరం చేసుకొందుమో ఆనాడు మన హృదయము పవిత్రమవుతుంది. ప్రతి మానవుడు పవిత్రమైన హృదయాన్ని అభివృద్ధి చేసుకోవాలి. చంచలత్వాన్ని తొలగించుకొని హృదయాన్ని పరిశుద్ధము చేసుకోవాలి. స్వార్థాన్ని త్యాగం చేసి నిస్స్వార్థమైన నిర్మలత్వాన్ని పోషించుకోవాలి. అల్పబుద్ధుల చేత అహంకార పడకూడదు. బంగవంతుని ప్రేమ విశ్వాసాలను హృదయమందు దాచుకోవాలి. పరిపూర్ణమైన ప్రేమగల హృదయానికి భయమేమాత్రము వుండదు. టిక్కెట్టు కొని జేబులో పెట్టుకొని రైల్లో ప్రయాణం చేసినప్పుడు ఏ థర్డ్ క్లాసో అయినా మనకు భయము వుండదు. టికెట్టు కొనకుండా ఫస్టుక్లాసులో కూర్చున్నా భయంగానే వుంటుంది. టిక్కెట్టు కలక్టరు ఎప్పుడు వస్తాడో ఎప్పుడు బయటకు నూకుతాడో అని భయం. భగవంతునిపై ప్రేమ, భగవద్విశ్వాసము అనే టిక్కెట్లు హృదయములో పెట్టుకున్నప్పుడు ఎక్కడున్నా భయము లేదు. ఈ ప్రేమ అనే టిక్కెట్టు మనదగ్గర లేనప్పుడు ఏ చిన్న కష్టములకైనా ఏ చిన్న విచారములకైనా, ఏ చిన్న నష్టములకైనా మనము కృంగి కృశించి కూలిపోతుంటాము.

భయమునకు మూలకారణమేమిటి? భగవత్ప్రేమ లేకపోవటమే. భగవద్విశ్వాసము లేకపోవటమే. భగవత్ప్రేమ గలిగిన హృదయం మంచి వజ్రముగా తయారౌతుంది. వజ్రమును వజ్రముతోనే కోయటానికి వీలవుతుంది. దైవప్రేమకు దైవప్రేమతోనే కూర్చుకోవాలి. ప్రకాశించే చంద్రుని చూడటానికి టార్చిలైటు, లాంతరు తీసుకో

314018609

నక్కర లేదు. చంద్రుని ప్రకాశంలోనే చంద్రుని చూడవచ్చు. ప్రేమస్వరూపుడైన పరమాత్ముని చూడాలంటే ప్రేమ ద్వారానే చూడాలి. అన్యమార్గములు దీనికే మాత్రము పనికిరావు. కనుక ప్రేమనే ప్రధానమైన ధర్మము మానవునకు. దీనికి దూరమైపోతిమా ఆ ఎడబాటును ఏమాత్రము సహించలేము. నిజమైన భక్తుడు భగవంతుని ప్రేమకు ఎడబాటుకు ఏమాత్రము ఓర్చుకోలేడు. మోహన కృష్ణుని మురళిని విన్నంత మాత్రముననే గోపికలు భవనములు వదలి వనములు ప్రవేశించేవారు. భాగవతము చదివిన వ్యక్తులకు యీ విషయము చక్కగా అర్థమవుతుంది. అడవులలో చేరిన గోపికలు కృష్ణుని రూపమును చూడలేక పోవటముతో ఆ వియోగదుఃఖములో మొక్క మొక్కను, పుష్ప పుష్పము, వృక్ష వృక్షమును ప్రశ్నించుకుంటూ వెళ్ళారట మా కృష్ణుడు ఎక్కడ? మా కృష్ణుడు ఎక్కడ చెప్పండని. కృష్ణుడంటే ఎవరో యీ మొక్కలకు తెలియదేమోనని ఆ కృష్ణుని రూపాన్ని వర్ణించుకుంటూ వెళ్ళారట.

నల్లని వాడు పద్మనయనంబులవాడు
కృపారసంబు పై జల్లెడువాడు
మౌళి పరిసర్పిత ఫింఛము వాడు
నవ్వు రాజిల్లెడివాడు
మా సర్వము దోచినవాడు
ఓ మల్లియలార! మీ పొదల చాటున
లేడు గదవమ్మ చెప్పరే.

ఒక్కొక్క పుష్పాన్ని సైతము ఓ పుష్పమా యిలాంటి వాడు మీ పొదల చాటు నేమైనా వున్నాడా? మొక్కల చాటు నేమైనా వున్నాడా? ఓ వృక్షములారా! మీలో ఏమైనా దాగున్నాడా చెప్పమని ప్రార్థించేవారు గోపికలు. ఒక్క క్షణమైనా కృష్ణుని ఎడబాటును సహించుకొనలేనివారు. ఇట్టి గోపికల భక్తిని సందేహించాడు ఉద్ధవుడు. సందేహములు ఎప్పుడు కలుగుతాయి. పరిపూర్ణ ప్రేమ లేనివానికి యీ సందేహములు కలుగుతాయి. వీరు అనేక ఊహాలతో ఏవేవో కథలు అల్లుతూ వుంటారు. నిజమైన భక్తులు యొక్క ప్రేమ తత్వము చలించనిదిగా వుండాలి. భగవంతుడు వరించేదిగా వుండాలి. భరించేదిగా వుండాలి. జన్మను తరింపచేసేదిగా వుండాలి. ఇదే నిజమైన ప్రేమ తత్వము. ఎవ్వరేమని పరిహసించినా, తూలనాడినా వీరు లక్ష్యము చేసేవారు కాదు. ఉద్ధవుడు గోపికలను ప్రశ్నిస్తాడు. 'మీ అత్తలు, మీ భర్తలు మిమ్మల్ని నిందించినా కృంగరు. ఏ విధముగా సహించగలుగుతున్నారమ్మా' అని. గోపికలు చక్కని సమాధానము చెప్పారు. కాకులు అరుస్తున్నాయని కోకిల తన గానమును ఆపుతుందా ఉద్ధవా అని. లోకులు కాకులు. కాకులు అరుస్తున్నాయని మా కోమల హృదయములోని ఆ కృష్ణుని భావాన్ని ఏ విధముగా మరచి పోగలము? కృష్ణుడు మా హృదయాల

లో కోకిలగా గానం చేస్తున్నాడు. ఈ కాకులకు కోకిలకు ఏమి సంబంధము, వాటిని మేము లక్ష్యము చేయము. కృష్ణుడు మాకు ప్రాణము. అప్పుడనుకున్నాడు ఉద్ధవుడు గోపికలు సామాన్యులు కారు పూర్వపు ఋషులు అని. ఇట్టి ధైర్యము, ఇట్టి పవిత్రత, ఇటి సార్థకత, పరిపూర్ణమైన ప్రేమ తత్త్వము ఋషులకు మాత్రమే అబ్బుతుంది. ప్రేమ తత్వాన్ని గుర్తించుకోటము అందరికి సాధ్యము కాదు. నిజమైన ప్రేమ కలిగిన వాడు ఎట్టి సమయము లోను మార్పు చెందడు. వియోగము భరించలేడు. సంయోగమునకే సర్వకాలమూ ప్రయత్నిస్తుంటాడు.

మనము నేర్చే విద్యలు, తెలుసుకొనే విషయములు, జీవించే జీవితములు, శాశ్వతములు కావు. ఇవన్నీ అనిత్యములు, అశాశ్వతములు. అట్లని యీ విద్యలను మానకూడదు. జగత్తుతో సంబంధమున్నంత వరకు మన కర్తవ్యాలను నిర్వర్తించవలసినదే. జీవితాలను సాగించవలసినదే. కష్టములను భరించవలసినదే. కానీ లక్ష్యమునందు మాత్రము సత్యస్వరూపమైన నిత్య ప్రేమను మాత్రమే వరించాలి. నిజమైన భక్తులు ఏకాంతముగా జీవించటానికి ఒప్పుకోరు. దైవమును దూరము గావించటానికి అంగీకరించరు. రెండింటి ఏకత్వాన్నే ఆశిస్తుంటారు. నది సముద్రమును చేరినట్లు తైలము తైలముతో కూడినట్లు క్షీరము క్షీరముతో చేరినట్లు జీవుడు దేవునిలో చేరిపోవాలి. ఈ విధమైన ఏకత్వమని ఆశించటమే భక్తి-ప్రపత్తి.

భక్తికీ పరమ భక్తికీ ఎంతో వ్యత్యాసమున్నది. లోక సంబంధమైన ప్రేమకు దివ్యప్రేమకు చాలా వ్యత్యాసమున్నది. లోకసంబంధ ప్రేమ పరులనుండి అందుకోటానికి సిద్ధంగా వుంటుంది. పరమ పవిత్రమైన పరమ ప్రేమ పరులకు అందించటానికి సిద్ధంగా వుంటుంది. ఇది స్వార్థ రహితమైనటువంటిది. ఇలాంటి పవిత్రప్రేమకు, లౌకికప్రేమకు ఏమాత్రము పోలిక లేదు. కాని తెలియని వ్యక్తులు రెండింటి సంబంధమును గుర్తించుకొనలేక దానిని దీనినిగా, దీనిని దానినిగా మార్చి కొన్ని విధములైన అపోహాలకు గురి అవుతుంటారు. ఇదే భాగవతమునందలి గోపికలకు ద్వారకావాసులకు ఉన్న వ్యత్యాసము. ద్వారకావాసులు కృష్ణుడు మావాడు, మా బంధువు, మా సంబంధి అనుకునే వారు. కనుక వారికి అహంకారము పెరిగిపోయింది. అహంకార మేనాటికైనా అధఃపతనము చేస్తుంది. కనుకనే యాదవులకు పతన మేర్పడింది. గోపికల భావం అట్టిది కాదు. కృష్ణా! మేము నీవారము అని తమ్ము తాము అర్పితము గావించుకున్నారు. అర్పితం గావించుకోటం చేత అనంత స్వరూపంగా రూపొందారు వాళ్ళు. ఒక్క నీటి చుక్కను మన హస్తంలో పెట్టుకొంటె అది అంతరించి పోతుంది. కొన్ని క్షణములలో ఆవిరిగా మారిపోతుంది. ఆకారమే లేకుండా పోతుంది. కాని అదే నీటి చుక్కను సముద్రములో కలిపితిమా అది సముద్ర స్వరూపాన్ని పొందుతుంది. దానికింక మృత్యువే లేదు. అమృత స్వరూపాన్ని, అనంత స్వరూపాన్ని ధరిస్తుంది. ఇదే మోక్షమన్నారు.

కనుక అల్పత్వమైన మానవత్వాన్ని ప్రత్యేకముగా పెట్టుకొని సాధించ

టమనేది కేవలం ఒక పిచ్చిమార్గము. దీనిని అనంతత్త్వముతో యేకం చేయాలి. ఇదే సరైన భక్తి. మార్గము. ఇట్టి భక్తిప్రపత్తులతో ప్రతి పర్వదినమును మనం జ్ఞప్తియందుంచుకొని వీటికి అనేక ఆధ్యాత్మిక అర్థములున్నవనే సత్యాన్ని గుర్తించాలి. భారతీయుల పర్వదినములు ఆధ్యాత్మిక అర్థముతో కూడి వుంటున్నవి. ఈ పర్వదినములలో యిండ్లు పరిశుద్ధము చేసుకోటం, తోరణాలు కట్టుకోటం, క్రొత్త దుస్తులు వేసుకోటం యిదంతా భౌతిక రీతిగా మనము భావిస్తున్నాము. వీటి అంతరార్థము ఏమిటి? ఇంటికి తోరణాములు కడుతున్నాము. అనగా మా గృహాము నిరంతరము పచ్చగా సుమంగళముగా వుండాలి. పాతది రోతది పోవాలి. నూతనత్వము రావాలి. ఈ పర్వదినమునాడు తెల్లవారుఝామున లేచి శిరఃస్నానము చేసి నూతన వస్త్రములు ధరిస్తుంటాము. దేహ మాలిన్యముతో, మనో మాలిన్యము కూడా పరిశుద్ధమై పోతుంది. వస్త్రమనగా హృదయము. నూతన వస్త్రము ధరించటమంటే నూతన హృదయాన్ని అభివృద్ధిపరచుకోవటము. భగవంతుడు లోపల వెలుపల వుంటున్నాడు. 'అంతర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్యనారాయణః' కనుకనే కేవలము నూతన వస్త్రములు ధరించటమే కాకుండా హృదయములో నూతన భావములు అభివృద్ధి పరచుకోవాలి.

మనము కొబ్బరికాయలు కొడుతుంటాము. కొబ్బరికాయ అంతరార్థమేమిటి? కొబ్బరికాయకు పైన దట్టమైన పీచు వుంటుంది. దానిని మేకులో విడదీయాలి. తదుపరి దానిపై గట్టి చర్మము; చిప్ప వుంటుంది. దానిని కొట్టినప్పుడు పరిశుద్ధమైన కొబ్బరి లభిస్తుంది. అది చిప్పకు కరచుకొని వుంటుంది. మనము కొబ్బరికాయను కొట్టే సమయములో పై పీచును మొదట తీసివేస్తాము. తదుపరి యీ చిప్పను తీసివేస్తాము. కాయ కొట్టటానికి లక్ష్యమేమిటి? మనలక్ష్యము కొబ్బరి పైననే. చిప్పపైన కాదు. భగవంతునికి కొట్టినట్లే కొట్టి మనము ఆరగిస్తున్నాము. మన జీవితము ఒక కొబ్బరి కాయ వంటిది. అభిమాన మమకార లోక వాంఛలతో చేరినటువంటిది యీ పీచు. అనేక వాసనలనే నారలతో కూడినదీ పీచు. కనుక అభిమాన మమకారములనే యీ పీచును మొదట తీసివేయాలి. తదుపరి అహంకారమనే కొబ్బరికాయను బ్రద్దలు చేయాలి. అప్పుడు నిర్మల నిశ్చల నిస్వార్థమనే తెలుపు మనకు చిక్కుతుంది. అదే భగవద్భావము. నిర్మలమైన ప్రేమ. ఆప్రేమ అహంకారమనే చిప్పతో కూడి వుంటుంది. అహంకారమనే చిప్ప అభిమాన మమకారమనే పీచుతో చేరి వుంటుంది. అభిమాన మమకారములనే పీచే తామోగుణము. ఈ అహంకారమే చిప్ప. సాత్త్వికమే కొబ్బరి. సాత్త్వికమనే కొబ్బరిని మనము ఆరగించాలి. దాని నిమిత్తమై మన హృదయాన్ని బ్రద్దలు చెయ్యాలి. బ్రద్దలు చేయటమంటే మర్మం లేకుండా గోప్యము లేకుండా సర్వము తెలిసిన వారని హృదయము అర్పితము చేయాలి. ఏకించిత్తు కూడా హృదయములో మరుగు పెట్టుకున్నా అది పవిత్రమైన అర్పణ కానేరదు. అర్పిత మనగా నాయిష్టము వుండకూడదు

అంతా నీయిష్టము. కొంతమంది అభిమానము కోసము, మమకారము కోసము, లోకదృష్టికోసము అంతా నీయిష్టమే స్వామి, మాయిష్టమేమీ లేదంటాడు. ఇది మాటలు మాత్రమే. ప్రాకృత సంబంధమైన స్టేట్మెంట్లు. ఇవన్నీ దైవము ఒప్పేవాడు కాదు. నీవెన్ని బుక్కులు చదివినావో వాటికంటె పెద్ద బుక్కులే చదివి వుంటాడు తాను అన్ని విద్యలు తనలోనే వుంటాయి. నీ విద్యలకు కాదు, హృదయ పవిత్రతకు మాత్రమే చిక్కుతాడు.

రాముడు పవిత్ర వ్యక్తి. అతను పరమాత్మ స్వరూపుడు. అనే గాఢవిశ్వాసమున్న వానికి యే విధమైన సందేహములు వుండవు. త్యాగరాజుకు కూడా ఒకసమయములో సందేహము కల్గింది. నాకో కష్టములు, నష్టములు, దుఃఖములు సంప్రాప్తించుటానికి నాదోషమా రాముని శక్తి రాహిత్యమా అని సందేహం కల్గింది. నాలో భక్తి లేదా లేక రామునిలో శక్తి లేదా అని సంశయం కల్గింది. బాగా యోచించుకున్నాడు. లక్ష్మణుడు తక్కువ వాడా, భరతుడు తక్కువ వాడా, హనుమంతుడు తక్కువవాడా వీరంతా రాముని కొలిచేవారే. అతనిలో దివ్యత్వం లేకనా? ఇవి లౌకికమైన భావాలు అనుకొని అప్పుడు మొదలుపెట్టాడు

కపి వారధి దాటునా రామా
కలికి రాటగట్టునా
లక్ష్మిదేవి వలచునా
లక్ష్మణుండు కొలచునా
సూక్ష్మ బుద్ధిగల భరతుడు
చూచి చూచి మ్రొక్కునా
అబ్బ రాము భక్తి ఎంత గొప్పరా!

ఓ రామా! నీ శక్తి చాలా గొప్పది. లేకపోతే లక్ష్మి సామాన్యురాలా! నిన్నెందుకు కొలుస్తుంది; నీ పాదము నిరంతరము ఎందుకు వదలకుండా వుంటుంది? మహాశాంతుడు, గుణవంతుడు, బలవంతుడు అయిన హనుమంతుడు నీ సేవలో నిమగ్నుడై వుండటం నీలో శక్తి లేకనా? సూక్ష్మ బుద్ధిగల లక్ష్మణుడు నిన్ను నిరంతరము సేవించటంలో అంతరార్థం లేదా? లక్ష్మణుడు మహా సూక్ష్మ బుద్ధి. శూర్పణఖ ముక్కు, చెవులు కోయిఅని కత్తి అందించలేదు రాముడు. పైకి చూసి నాలుగు వేళ్ళు లెక్కపెట్టాడు రాముడు. అంటే శృతి దీనికి అర్థము. నాలుగు వేదములకు శృతి అనిపేరు. శృతి అనగా వినటము అని అర్థము. కాబట్టి చెవులు కోయి అని దీని భావము. లక్ష్మణుడు యింత సూక్ష్మ బుద్ధితో గుర్తించాడు. రాముడు మళ్ళీ పైకి చూశాడు. పైకి చూడటమంటే నాశిక మన్నట్లు. లక్ష్మణుడు అది గ్రహించి ముక్కును కూడా కోసినాడు. పదములలో కాక అభినయములో అర్థమును గుర్తించగలిగిన వాడు సూక్ష్మ బుద్ధి గలవాడు. వీరందరూ నీవు దేవుడవనటం తెలివితక్కువైకాదు. వీరం

314018613

దరు విద్వాంసంతులు, శక్తివంతులు, ప్రజ్ఞానవంతులు. విద్వాంసంతులు, శక్తిమంతులు, ప్రజ్ఞావంతులు మేధావంతుల తత్వం తెలుసుకోక సాయి బాబ దగ్గరకి వచ్చేవారంతా తెలివితక్కువ వారురా అంటారు వీరంతా తెలివి తక్కువ వారని చెప్పేవాడు తెలివి కలవాడా, వాడే తెలివి తక్కువ వాడు. ఆనాడు త్యాగ రాజు కూడా అట్లే అనుకున్నాడు. లక్ష్మణుడు తెలివి తక్కువవాడను కున్నాడు. భరతుడు తెలివి తక్కువ వాడను కున్నాడు. లక్ష్మి అసలే స్త్రీకదా, ఆమె స్థితి కూడా కొంచెం తగ్గు స్థాయిలోనే వుందను కున్నాడు. కానీ వీరందరు సామాన్యులు కారు. తెలివి తక్కువ వాడిని నేనే అనుకొని బాధపడ్డాడు తరువాత

ఇలాంటి వారందరు భగవంతుని సన్నిధే పెన్నిధని భావించుకొని సేవలో నిమగ్నులై వుండగా అనవసరమైన ఊహలతో జీవితాన్ని వ్యర్థము చేసుకొని దూరం కావటానికి ప్రయత్నించు తున్నాము. చిక్కిన కాలాన్ని పవిత్రం చేసుకోటానికి ప్రయత్నించాలి. ఇలాంటి పవిత్రమైన అవకాశాలను మనం సార్థకము చేసుకోవాలి. ఈనాడు పవిత్రమైన మహా పర్వదినము. సూర్యుడు దక్షిణాము నుండి ఉత్తరానికి ప్రయాణాము చేస్తున్నాడు. దీనినే దేవయాన మన్నారు. అంటే పరమాత్మునివైపు ప్రయాణ మన్నమాట. ఆ సూర్యునితో బాటు మన బుద్ధులను కూడా దేవయానంగా మళ్లించుకుంటే మన జన్మ సార్థకమవుతుంది. ఈ నాటినుండి మన భావములను పవిత్రమైన ఆధ్యాత్మిక మార్గములో ప్రవేశపెట్టి నిత్య జీవితానికి సంబంధించిన నిత్యకృత్యములందు కూడా యే మాత్రం లోటు చేయక, కర్తవ్యాలను చక్కగా నిర్వర్తించు కుంటూ ఇది ఇహమునకు, అది పరమునకు అన్న లక్ష్యాన్ని హృదయమునందు అభివృద్ధి పరచుకొని రెండు విద్యలను రెండు నేత్రాలుగా వహించి దివ్యమైన గమ్యాన్ని ధన్య జీవితాన్ని అందుకుంటారని ఆశిస్తున్నాను.